

Anton Tomaž Linhart: Veseli dan ali Matiček se ženi

- **Kratka vsebina po prizorih**

1. dejanje; družinska soba

Vrtinar Matiček in hišna Nežka se pogovarjata o pripravah na poroko. Nežko bi rad osvojil tudi baron Naletel in za posrednika najame grajskega tajnika Žužka. Matičku grozi sodišče (Marija Smrekarica z Gobovega gradu ga toži, da ji ni vrnil 200 kron, zato jo mora po pogodbi vzeti za ženo, zadevo vodi advokat Zmešnjava), a Matiček se ne boji. Situacijska komika je zgrajena okoli študenta Tončka, ki se nespretno vrti okoli Nežke, županove Jerice in celo baronice Rozali. Baron ga spodi z gradu, a Tonček se le navidezno odpelje.

2. dejanje; gosposka soba

Nežka zaupa baronici, da jo baron zalezuje. Skupaj z Matičkom zasnujejo načrt, da se bo z baronom sestal Tonček v Nežkini obleki. Matiček preko pisarja Budale pošlje baronu anonimno pismo, češ, da se baronica z nekom sestaja, da bi zbudili njegovo ljubosumje. Sledi vrsta komičnih zapletov in zamenjav, baron in baronica se pobotata, začne pa se sodna razprava proti Matičku.

3. dejanje; graščinska pisarna

Baron sluti, da ga vsi vlečejo za nos. Nežka mu obljubi, da pride na sestanek v gozdiček, če ji bo dal doto (rada bi plačala Matičkov dolg Smrekarici). Sodna razprava poteka v slovenskem in ne v nemškem jeziku. Izkaže se, da je graščinski tajnik Žužek Matičku oče, Smrekarica pa mati.

4. dejanje; grajski mostovž

Sledi kup komičnih zapletov in zamenjav. Nežka pove Matičku, da bo šla na sestanek z baronom baronica v Nežkini obleki. Jerica prepriča barona, da pusti Tončka na ples. Baron jo pooblasti, naj pove Nežki, kje se bosta dobila. Jerica ne ve za dogovor o zamenjavi med Nežko in baronico, zato Nežko zatoži Matičku. Ljubosumni Matiček sklene Nežko zasledovati na sestanek; oče Žužek ga svari, naj se ne prenagli.

5. dejanje; gozdiček na koncu vrta

Po hudih zmešnjavah in zamenjavah se vse pojasni. Baron in baronica se pobotata, sledita dve poroki – Nežka in Matiček ter Žužek in Smrekarica.

- **Označi Naletela (po značaju)**

Baron Naletel je grajski gospodar. Živi v brezdelju. Njegovo življenje je brezskrbno. Je ukazovalen, zaverovan sam vase in v lastno dostojanstvo, ki pa ga v komediji vedno bolj izgublja.

- **Kaj opaziš pri poimenovanju junaka tega dela?**

Matiček je grajski vrtnar, ki ga je baron povišal v prvega služabnika. Je prebrisan in namazan z vsemi "žavbami". Matiček je v boju z baronom zaradi obrambe svoje neveste brezobziren. Vodi ga misel, da je maščevanje sladko, posebno, če ti pri tem še kaj v žep kane. Takšnega ga je naredilo trdo življenje in služba gospodi, ki je ima za vse časti vredno.

- **Kdo najbolj napredno razmišlja? Zakaj?**

Na sodni obravnavi, kjer Smrekarica toži Matička, preberejo tožbo v nemškem jeziku. Matiček hoče sodbo doseči v domačem in ne v tujem jeziku. Pravi : "Če je po kranjsko ne najdem, ji bom moral žvižgati. Zakaj nemško ne znam prav" in s tem pokaže svojo narodno zavest.

- **Kaj je ideja tega dela?**

Med preprostimi ljudmi, ki branijo svoje osnovne človeške pravice in gospodo, ki mu te pravice krati, je spopad neizbežen. Ko si tlačan in zaviran, pozabiš na zapovedi, ki so ti jih vcepljali, o slepi pokornosti svojemu gospodu. Žilavo se postaviš v obrambo svojega dostojanstva. Napneš vse sile in najdeš moč, da ubereš pravo pot, pa čeprav je ta nevarna in vijugasta.

Linhart je v tem delu na smešen in zabaven način, poln situacijske komike, prikazal moralno premoč preprostega človeka na plemiško gospodo.

Nasprotje med lahkoživim, pokvarjenim plemstvom, ki ga poseblja baron Naletel in trdoživim, kvišku stmečim tlačnim razredom, v liku Matička, se konča z zmago preprostega, a bistrega služabnika.

- **Kateri tip komedije je to delo?**

Matiček se ženi je komedija ali veseloigra, je dramatsko delo z veselo vsebino.